

Юлія ПОПОВИЧ

Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича
julichka91@ukr.net

Міжнародні новини на сторінках газети „Буковина” (1885–1887 рр.)

Słowa kluczowe: wiadomości międzynarodowe, gazeta „Bukowina”, prasa periodyczna, prasa Bukowiny.

Ключевые слова: міжнародні новини, „Буковина”, журналістика, преса Буковини.

Міжнародні новини – це важлива ніша у світовому інформаційному просторі як в нинішні, так і в минулі часи. Адже, для того, щоб зайняти не останні позиції у цьому світі варто розуміти як він функціонує, чим живе та яких пріоритетів дотримується. Важливо знати, які хибні кроки зроблені мешканцями тих чи інших країн у суспільному житті, щоб не допустити їх у своїй державі; необхідно запозичати позитивний досвід громадянського співжиття і творити його у своєму домі ще краще. Лише в обізнаності та порівнянні можна збудувати по-справжньому сильну державу, збагатити наукову, культурну сфери своєї нації. Україна намагалася йти цим шляхом завжди і в цьому одне з центральних місць посіла періодична преса. Зокрема, в українській періодиці Північної Буковини особливий інтерес до міжнародної інформації активізувався в другій половині XIX ст., власне, коли вона й зароджувалася.

1885 рік – якісно новий етап у розвитку української періодики Буковини, знаковим явищем став вихід у світ першої національної газети „Буковина”. Газета виходила у Чернівцях, починаючи з 1 січня 1885 р. по 13 січня 1910 р., відновила свою роботу з 1 січня 1915 р. З перервами друкувалася у Відні по 3 травня 1918 р. Після відходу в роки Першої світової війни російських

військ з Чернівців „Буковина” з 15 травня по 10 грудня 1918 р. знову виходила у Чернівцях. З приходом окупаційної румунської влади на Буковину видання часопису було заборонено.

Газета „Буковина” – це основне джерело інформації для населення Північної Буковини наприкінці XIX ст. з чітко вираженою редакційною орієнтацією на Наддніпрянську Україну. „Буковина” позиціонувала себе як „часопись політична і наукова для народаруского [українського – П. Ю.]”. На своїх сторінках видання порушувало актуальні для того часу теми суспільно-політичного характеру, залишило помітний слід у галузі художньої літератури, критики і публіцистики, книговидавничої справи, популяризації загальноукраїнської періодики.

Газета впродовж свого існування була насичена інформацією найрізноманітнішого спрямування. Редактори та автори часопису намагалися всебічно висвітлювати ті чи інші події, які відбувалися не лише в Україні, але й на міжнародній арені. Тим самим робили читачів „Буковини” обізнанішими, освіченішими та всебічно розвинутішими.

Своїми публікаціями часопис привертав увагу багатьох дослідників. Зокрема, авторів *Історії української дожовтневої журналістики* – Олексія Дея, Ігоря Моторнюка, Михайла Нечиталюка [Дея, Моторнюк, Нечиталюк 1983]. Політична і суспільна функції „Буковини” розглядалися у працях Павла Федченка [Федченко 1969], Володимира Дмитрука [Дмитрук 1969]. Осібне місце у когорті досліджень газети „Буковина” відводимо статтям Федора Погребенника *Юрій Федькович і газета „Буковина”* [Погребенник 1966] та Григорія Сінченка *Юрій Федькович – редактор газети „Буковина”* [Сінченко 1984]. Лише на початку 90-х років минулого століття до України потрапила монументальна праця за редакцією діаспорних вчених (вихідців з Буковини) Дениса Квітковського, Теофіла Бринзана та Аркадія Жуковського *„Буковина”. Її минуле і сучасне* [Квітковський, Бринзан, Жуковський 1956], де в контексті розділу *Українська преса і періодичні видання на Буковині* чимало місця відведено ролі газети „Буковина” в суспільно-культурному житті краю. Завдяки сучасному вченому Миколі Тимошику в 1999 р. у київському науково-видавничому

центрі „Наша наука і культура” побачила світ унікальна книга Аркадія Животка *Історія української преси* [Животко 1999]. У ній, хоч і надто коротко, автор веде мову й про розвиток української преси Буковини та однойменної газети зокрема. Серед найновіших та найповніших досліджень у галузі пресознавства є праця львівського вченого Мирослава Романюка *Українська преса Північної Буковини (1870–1918 рр.)* [Романюк 2000], яка побудована на величезному архівному матеріалі та детальному текстовому аналізі періодики буковинського краю. Розгорнуті відомості про газету „Буковина” дав харківський професор Ігор Михайлин [Михайлин 2003]. „Буковину” досліджують і сучасні чернівецькі науковці: Любов Василик [Василик 2007], Олег Горбатюк [Горбатюк 2005], Андрій Гречанюк [Гречанюк 2000], Лідія Ковалець [Ковалець 2011], Олександр Масан [Масан 1996]. Згадані прізвища – це ще не весь список зацікавлених дослідників газети „Буковина”.

За опублікованими в часописі „Буковина” матеріалами науковці аналізують переважно історичну, політичну, культурно-освітню, мистецьку ситуації в краї кінця ХІХ–початку ХХ століття, цікавляться постатями редакторів та дописувачів часопису. Однак окремого аналізу міжнародних новин на сторінках „Буковина” досі не зроблено.

Тому метою нашої статті є показати, як міжнародна проблематика висвітлена в „Буковина” у період її становлення, коли з 1885-го до початку 1888 року „видавав і за редакцію відповідав” Юрій Федькович.

Із 70 проаналізованих за три роки чисел „Буковина” ми виділили 35 номерів, в яких активно описаноміжнародне життя, найчастіше у рубриці *Що нового в’єсвѣтѣ?*.

Назва рубрики	1885 р.	1886 р.	1887 р.
Що в’єсвѣтѣ чувати? / Що нового в’єсвѣтѣ?	1	23	11

Для того, щоб зрозуміти новинами яких країн найбільше цікавилася редакція газети „Буковина” в 1885–1887 рр., наводимо

в таблиці результати нашого статистичного дослідження за матеріалами рубрики *Що нового вєсєвѣтѣ?*:

Країна	1885 р.	1886 р.	1887 р.
Америка	-	1	-
Англія	-	14	1
Бельгія	-	3	-
Болгарія	-	23	7
Австро-Угорщина	-	6	4
Голландія	-	1	-
Греція	-	7	-
Іспанія	-	3	-
Італія	-	7	2
Македонія	-	1	-
Німеччина	-	17	6
Пруссія	-	2	-
Росія	-	18	9
Румелія	1	1	-
Румунія	-	2	-
Сербія	-	15	1
Туреччина	-	5	4
Франція	-	9	4
Чорногорія	-	3	-
Швейцарія	-	1	-

Як бачимо з підрахунків, 1885 р. не був багатим на світові новини, мабуть тому, що газета лише набувала обертів на інформаційному полі та не мала ще постійних дописувачів чи інформаторів з цієї проблематики.

Найпліднішим на міжнародні новини виявився 1886 р. Матеріали у рубриці за цей рік подаються чітко та виокремлено по кожній країні, виділені в окремі абзаци. У 1886 р. спостережаємо, що матеріали під заголовком *Що нового вєсєвѣтѣ?* з'являються майже в кожному числі. Отож, констатуємо, що міжнародні події міцно закріпили свої позиції на сторінках „Буковини” саме з цього року, оскільки єдина публікація в 1885 р. (*Що вєсєвѣтѣ чувати?*) з 1886 р. переросла у постійну рубрику. Кожен випуск рубрики складався з декількох повідомлень і кожне

з них розпочиналося назвою держави, з якої була звістка. Окремих заголовків до інформацій майже не було.

Щодо 1887 р., то спостерігаємо певну трансформацію цієї рубрики – з коротких повідомлень – до невеликого огляду політичної ситуації переважно в країнах Європи. Текст здебільшого подається без графічних виділень та одним абзацом.

Загалом за 1885–1887 рр. у рубриці *Що нового вєсвѣтѣ?* ми виявили 178 інформаційних повідомлень на міжнародну тематику. Всі матеріали в основному мали політичне підґрунтя. Це дало підстави виділити такі основні тематичні напрямки серед публікацій:

- болгарсько-турецькі відносини;
- грецько-турецькі стосунки;
- польське питання;
- новини з країн Європи;
- російське бачення подій у світі та ситуація у Росії;
- різне.

Перша тематична група – болгарсько-турецькі відносини – користувалася популярністю в „Буковина”. Редакція детально слідкувала за призначеннями правителів, розподілом земель та за іншими важливими сторінками в історії Болгарії і Туреччини. Так, уч. 18 за 1885 р. у статті *Що вєсвѣтѣ чувати?* йдеться про болгарсько-турецькі відносини, зокрема про політичну ситуацію, яка склалася в Східній Румелії (автономна область у складі колишньої Османської імперії на півдні сучасної Болгарії). Зазначається про усунення жителями Румелії „султанського” губернатора Гавриила Крестовича і його оточення, про об’єднання з Болгарією та про визнання болгарського князя Александра своїм правителем.

У третьому числі за 1886 рік зроблений акцент на політичну ситуацію в Туреччині та Греції. Зокрема, повідомлялося про укладання договору Туреччини з Болгарією. Мета документа полягала в тому, щоб болгарський князь Александр став на п’ять років генерал-губернатором (заступником Султана) в Східній Румелії. Щодо Греції, то повідомлялося, що вона „запалена до війни”, а Болгарія та Сербія „готові миритися”.

У Румелії партія Александра Цанкова (москвофільського спрямування) проводила агітацію проти князя, лідер партії видав відозву з цього приводу. Ця подія викликала обурення болгарської народної партії, а патріотично налаштовані болгарські газети закликали, щоб влада відреагувала та покарала Цанкова. Саме в цей період мала бути підписана в Константинополі болгарсько-турецька угода, але болгарський князь не погодився на угоду після такого російського тиску. У ч. 8 за 1886 р. відзначається, що князь Александр прислуховується до Англії.

Тема богарсько-турецької угоди знайшла своє продовження у ч. 8. Повідомлялося, що справа цієї угоди закінчена – князь Александр на п'ять років обраний генерал-губернатором Східної Румелії – це повідомлення „в Росії немиле зробило враження”. Князь вважав своє призначення як волю Європи, а не як болгарсько-турецьку угоду, а в Східній Румелії мають діяти такі ж закони як і в Болгарії.

Обговорення стану Східної Румелії продовжилося і в наступному, дев'ятому, випуску газети. У публікаціях йшлося про неспокійну ситуацію в краї і після укладеної угоди – агітатори намагалися схилити керівників громад підписати петицію до європейських держав з проханням про об'єднання Болгарії під суверенністю Туреччини і одночасно під протекторатом Росії. Натомість князь Александр намагався побудувати дружні відносини з Сербією.

Другою за активністю обговорення на сторінках „Буковини” стала тема грецько-турецьких взаємин. Так, у першому випуску газети за 1886 р. опубліковано повідомлення з Болгарії та Сербії, в якому зазначається, що в цих країнах зараз „тихо”, Болгарія досягла всього, чого прагнула. Також йдеться про загрозу виникнення війни між греками та турками – „у нихъ обохъ уже все до вѣйны готове”. Загроза виникла через бажання Греції повернути їй острів Крит, який був анексований турками. У другому числі опублікована замітка з Македонії про появу грецьких агентів, які намагаються схилити тамтешніх жителів до заворушень проти Туреччини на користь Греції. Саме від вибуху заворушень в Македонії та на Криті залежатимуть подальші дії Греції. Туреччина ж готова на все – у будь-яку хвилину виступити проти Греції.

Друге число газети 1886 р. було вже більш насичене різноманітними світовими новинами. Посилаючись на львівську газету „Діло” „Буковина” пише, що, окрім Сербії та Болгарії все більшу увагу привертає Греція та Чорногора (Чорногорія). Подається коротка довідка про Чорногорію – маленький гірський край, розміщений на південь від Боснії. Чорногорці дуже хоробрий народ, який неодноразово боровся з турками, „котри імънѣчого вчинити не можуть, бо на ихъ чорний горы нѣякъ выйти, а выйди, то ътъ чорногорского ножа не утече”. Далійдеться, щодержави прийняли позицію Росії і надіслали до Атен, Софії та Белграду відозву щодо якнайшвидшого розпуску своїх військ. На Сербію та Болгарію цей лист не справив враження, оскільки вони вже й самі готувалися до роззброєння. У Греції ж він викликав заворушення. Взагальному Сербія схилилася до миру, єдине чого хотіла, щоб Румелія не залишалася об'єднана з Болгарією. Якщоні, то Сербія теж захоче збільшення території своєї країни. У дописі висловлено сподівання, що переговори, які мали проходити у Бухаресті, принесуть позитивний результат. Також інформується про відносини між Болгарією і Туреччиною, Туреччиною і Чорногорією.

Між Туреччиною та Грецією – велике напруження – значиться у четвертому числі газети за 1886 р. Жителі Криту вручили закордонним консулам лист, в якому висловили бажання прилучитися до Греції.

У матеріалах за восьме число 1886-го р. йдеться про небажання Греції поступитися, а навпаки, вона погрожує війною. На греко-турецькому кордоні майже відбулася сутичка між грецькими та турецькими військами. Грецькі команданти концентрують свої воєнні сили на турецькому кордоні, і серед населення, особливо в прикордонні, запанували воєнні настрої.

Газета „Буковина” пильно стежила за життям народів, які проживали у сусідніх державах, зокрема за поляками. Отож третя тематична група присвячена висвітленню польського питання. На сторінках „Буковина” висвітлювалася тема утисків поляків німцями. Так, у числі першому аналізовану рубрику завершувала інформація „з Пруссії” – про вигнання декількох тисяч поляків. У Німеччині розпочалися заходи проти поляків, запропоновані

князем Бісмарком. Міністерство війни розпорядилося, щоб жовніри польської національності були розділені поміж німецькими полками. Далі у дописі йшлося про таке: „у пруському сеймі внесено проект колонізації німців в західній Пруссії і на Познаньщині, а отже це означало загострення законів в народних школах з переважанням польської молоді” (1886, ч. 4).

В одному з випусків часопису (ч. 10) повідомлялося, що 14 травня 1886 р. у пруському сеймі відбулося читання антипольського шкільного закону, який був прийнятий більшістю голосів (202 голоси проти 136).

З часом географія повідомлень у „Буковина” розширилася, що дало підстави виділити четверту тематичну групу – новини з європейських та інших країн. Як вже зазначалося вище, найактивнішим щодо висвітлення актуальних міжнародних подій у світі став 1886 р. У першому числі подано лише короткі повідомлення. Зокрема, інформувалося про обрання на другий термін президента Франції Франсуа Поль Жуль Греві та про те, що у 1889 р. у Парижі відбудеться світова виставка, присвячена 100-річчю штурму Бастилії. У ч. 8 йшлося про робітничий рух у Франції. Депутат парламенту апелювала до уряду в справі ув'язнених редакторів радикальної газети і у зв'язку з цим виступила проти уряду. Вона домогалася, щоб послів, які підбурювали робітників, ув'язнили.

У четвертому числі з'явилося перше повідомлення з Англії, а саме про мітинг 20000 робітників, які відстоювали соціалістичні погляди.

Декілька матеріалів сповіщали про події в Бельгії, зокрема про соціальний рух, який поширився на усю країну та за панував у столиці (1886. ч. 7).

Цікава інформація надрукована у дев'ятому числі про наукову експедицію в Африку під проводом Порро. Під час експедиції на її учасників напав султан Гаррару з військом і жодному з європейців не вдалося врятуватися. Пізніше він здійснив напад на місто Гілдеза і взяв у неволю сотню англо-єгиптян.

Однією з наймогутніших країн кінця XIX ст. вважалася Росія, яка займала активну позицію щодо свого впливу на життя інших

держав. Вважаємо доцільним виокремити тему російського бачення подій у світі та ситуацію у самій Росії. У другому випуску газети фіксуємо два повідомлення з Росії. Перше – про указ царя, згідно з яким близько ста тисяч німців, які на той час не прийняли російського підданства, вимушені були Росію „опустити” [покинути – Ю. П.]. Фабрикантам та власникам великих „посблостей” було залишено час, завершити свої справи: першим – півроку, другим – 8 місяців. Друге – про призначення на місце міністра війни Винновського генерала Гурка; про поширення діяльності державного банку на „царство Польське”; про заснування німцями в прибалтійських країнах приватних шкіл з метою „вирватися з під примусу обов'язкового вивчення російської мови” (1886, ч. 2).

На сторінках четвертого номера „Буковина” за 1886 р., як і в попередніх номерах, активно обговорювалася ситуація в Балканських країнах. Читачі дізнаються, що російські агенти намагалися змусити князя Александра зректися престолу або ж піддатися волі та впливові Росії. Щодо Сербії, то одна з партій була невдоволена прихильністю уряд України до Австрії. Висловлюється думка, що князь Чорногорії мріяв про велику і об'єднану Сербію і з цією ціллю об'їжджав Європу. Саме тому болгарська поліція наказала чорногорському міністру просвіти покинути Белград, куди той приїхав у справах. Щодо переговорів у Бухаресті, то вони не просувалися вперед, оскільки Росія висувала свої умови, які стосуються політичного життя європейських держав.

Привертає увагу замітка про подорож князя Чорногорії до Петербурга, а також наскільки ця подія викликала інтерес в Європі (1886, ч. 4). Посилаючись на різні джерела, у матеріалі значилося, що князь повертався з Петербурга додому через Берлін та Відень. Його візит до Росії мав не лише фінансовий інтерес, але й придивитися до „политицьвысокої дипломації”. Щодо економічної частини візиту, то йому вдалося отримати позичку на будову доріг у своєму краї та на закупівлю торговельного корабля.

В одному з матеріалів рубрики *Що нового вєсвітї?* (1886, ч. 7) повідомлялося, що Росія готується до окупації Болгарії. Непорозуміння між Болгарією та Росією кожного дня посилюється – йдеться в матеріалі.

Важливу роль у світових перипетіях відіграла Франція. Її позицію щодо грецької справи офіційні та неофіційні кола трактували як намір наблизитися до Росії. Росія разом з іншими державами боїться „наразити Грецію на війну та втратити дружбу з Туреччиною, яка їй потрібна у виступах проти Болгарії”. Щодо Болгарії, то Росія вичікує, коли в середині країни відбудуться розлади, і тоді вона зможе перейти до дій (1886, ч. 10).

У цьому ж номері йдеться про загрозу війни Росії з Китаєм, який домагався вирішити питання про кордони.

Висвітлення міжнародних новин в газеті „Буковина” 1887-го р. розпочинається вже з першого номера, зокрема подається загальний огляд подій у світі. У публікації відображені неодноразові настрої – „Въ дуже неодрадномъ положеню застає Европур. 1887”. Так, одним з невтішних меседжів стала недовіра та заздрість держав між собою, що може спровокувати в майбутньому війну. З Росії розповсюдилася думка, що в квітні буде війна. Всі ці заяви задля Болгарії, яку Росія хотіла б взяти під свою владу, але іншим державам це не на руку й самі болгари добре знають, що їх під Росією чекає цілковите підданство, тому всіма силами намагаються залишатися незалежними. Болгарію підтримують Англія, Австрія та Італія, оскільки окупація Болгарії може бути небезпечною і для них. Але все ж хтось комусь мусить уступити – або Росія, або інші країни. У матеріалі повідомляється, що результат вирішення непорозумінь буде залежати від Німеччини – на чийому боці вона виступить. Натомість Німеччина боїться відкрито виступити, оскільки має власного близького ворога – Францію. Росія також вагається виступити майже проти цілої Європи. Тим часом болгарські депутати їздять Європою і просять аби держави стали на захист незалежності Болгарії та не підтримували російського кандидата на престол Болгарії князя Мінгрельського. З такими візитами вони побували у Відні, Берліні, Лондоні та в Парижі. У наступному випуску продовжилася тема відвідин болгарськими депутатами європейських країн. Зокрема, візит до Франції приніс невтішні для болгар результати, та порадила, щоб Болгарія піддалася волі Росії та Туреччини. Далі набагато сердечніше прийняла болгарську делегацію Італія в Римі. Там

порадили Болгарії помиритися зі своїм визволителем, підтримувала мир та спокій в краї, бо війна для слабкого може бути дуже небезпечною.

Статистичні підрахунки засвідчують, що у 1887 році інформування читачів „Буковина” про новини у світі дещо пішло на спад у порівнянні з попереднім роком. У рубриці *Що нового в'єсвѣтѣ?* містилися анонімні статті аналітично-оглядового характеру. У них переважали огляди подій в Європі, зокрема, які були пов'язані з імперською політикою Росії, з подіями в Болгарії, Німеччині, Австрії, Сербії та в інших країнах.

У числі другому „Буковина” мова ведеться про те, що Європа перебуває у стані підготовки до воєнних дій. Це засвідчують Німеччина, Франція, Росія, які почали на той час активно озброюватися та робити великі продовольчі запаси для армії. Ця ж лінія у висвітленні міжнародних новин була продовжена і в наступному числі газети. Передчуття воєнних баталій в Європі у статті пояснюється різними причинами, як, наприклад, Франція не могла забути, що Німеччина 1871 року захопила її дві великі частини – Ельзас і Лотарингію; Данія також мала свої претензії до Німеччини, а Бельгія і Швеція – до Росії. Італія мала клопіт в Африці у своїй колонії, де абессинський король знищив італійців і т.д.

На воєнні потреби країни Європи тратили величезні суми грошей. У „Буковина” (1887, ч. 4) наводяться цифри таких витрат. Так в Австрії міністри зажадали від Ради Державної 12 мільйонів золотих, навіть Румунія вимагала від сейму п'ять мільйонів золотих. За підрахунками австрійського ексміністра професора Шефле війна між двома державами могла б коштувати 13 мільярдів, а між кількома – навіть 30 мільярдів.

Редакція „Буковина” постійно тримала у полі зору політичні новини, які стосувалися з'ясування шляхів до миру, недопущення війни в Європі. Так, у ч. 16 знаходимо інформацію про зустріч міністрів Німеччини Бісмарка і Австрії – Кальнокія у місті Фрідріхсруге. Мета зустрічі – домовитися як далі жити. Міністри дійшли порозуміння – якщо спільно вирішувати проблеми, то мир буде. У невеликому інформаційному матеріалі (1887, ч. 22) читаємо про

відвідини російським царем німецького цісаря в Берліні. Мова велася про політику Німеччини в Болгарії. Знаком порозуміння між двома країнами стало нагородження того ж дня російського посла Шувалова в Берліні орденом „Чорного орла“.

Про два потужні державні союзи, що витворились в Європі, можна дізнатися зі статті в „Буковина” з числа 19 (1887 р.). З одного боку – це Німеччина, Австрія та Італія, а з протилежного – Росія і Франція. Тут же подана інформація про вибори до „Собрания” в Болгарії. Повідомляється, що вибрано таких послів, які будуть підтримувати свого князя.

Рубрика *Що нового вьсвѣтѣ?* (1887, ч. 12) містить повідомлення про призначення сербським королем президента міністрів країни Ристича, який був прихильником політики Росії. Тут же йдеться про вибори до угорської Ради Державної і у зв'язку з цією подією звучить критика на адресу братів-закарпатців, які „сплять” і до владних структур потрапляють лише угорці.

У газеті знаходимо матеріали, що стосуються висвітлення й таких подій, як святкування 90-ліття німецького монарха Вільгельма I, детальний опис посягання на життя російського царя Олександра III в Петербурзі.

Насамкінець вважаємо за необхідне згадати про статтю *Словацькі патріотки*, вміщену в ч. 17 за 1887 р. У ній широко повідомляється про всенародне свято словаків 3 серпня 1887 р., коли відбулося відкриття виставки народних словацьких вишивок в соборі святого Мартина, організоване жінками-патріотками з товариства „Живеня”. Стаття розповідає про високу культуру такого близького для українців слов'янського народу як словаки.

Отже, проаналізувавши міжнародну проблематику на сторінках газети „Буковина” за час редагування її Ю. Федьковичем з 1885 до кінця 1887 року, можемо дійти таких висновків:

1. Газети завжди намагалася „тримати руку на пульсі” щодо висвітлення подій зі всіх можливих для неї куточків світу, не останню роль у такій активності відіграв і редактор Ю. Федькович.

2. Найпродуктивнішим роком з проаналізованої проблематики виявився 1886 р. Найпопулярнішими у плані міжнародного інформування читачів були такі теми: болгарсько-турецькі відносини; грецько-турецькі стосунки; польське питання; новини з Європи та інших країн; російське бачення подій у світі та ситуація у самій Росії.
3. Висвітлення міжнародного життя на сторінках „Буковина” підносило її авторитет серед читачів як у краї, так і далеко за його межами – в Галичині, на підросійській Україні, згодом – у Сибіру, Англії, США.

Бібліографія

- Василик Л.Є., 2007, *Іван Франко і буковинська періодика кін. XIX – поч. XX ст.*, „Буковинський журнал”, nr 1, s. 150–164.
- Горбатюк О., 2005, *Юрій Федькович в оцінці Степана Смалья-Стоцького*, „Буковинський журнал”, nr 4, s. 196–201.
- Гречанюк А., 2000, *Газета „Буковина” (1885) та її роль у громадському та літературному житті краю*, „Науковий вісник Чернівецького університету”, t. 87, s. 61–65.
- Дей О., Моторнюк І., Нечиталюк М., 1983, *Історія української дожовтневої журналістики*, Львів.
- Дмитрук В., 1964, *Нарис історії української журналістики XIX ст.*, Львів.
- Животко А., 1999, *Історія української преси*, Київ.
- Квітковський Д., Бринзан Т., Жуковський А. (red.), 1956, *Буковина. Її минуле і сучасне*, Париж – Філадельфія – Дітройт.
- Ковалець Л., 2011, *Юрій Федькович: Історія розвитку творчої індивідуальності письменника: монографія*, Київ.
- Масан О., 1996, *З літопису української преси на Буковині* [w:] Засоби масової інформації Чернівецької області: Довідник, Чернівці, s. 3–12.
- Михайлин І., 2003, *Історія української журналістики XIX століття*, Київ.
- Погребенник Ф., 1966, *Юрій Федькович і газета „Буковина”*, „Радянське літературознавство”, nr 4, s. 41–46.
- Романюк М., 2000, *Українська преса Північної Буковини як джерело вивчення суспільно-політичного життя краю (1870–1940)*, Львів.
- Сінченко Г., 1984, *Юрій Федькович і газета «Буковина»*, „Українське літературознавство”, t. 43, s. 32–35.
- Федченко П., 1969, *Преса та її попередники: історія зародження й основні закономірності розвитку*, Київ.

Streszczenie

Julia Popowicz, Wiadomości międzynarodowe na łamach gazety „Bukowina” (1885–1887)

Artykuł ma na celu zbadanie, w jakim stopniu wydarzenia międzynarodowe z lat 1885–1887 znalazły odzwierciedlenie na kartach gazety narodowej „Bukowina”. Wraz z pojawieniem się tego czasopisma zapoczątkowany został nowy etap w rozwoju ukraińskiej prasy periodycznej tego regionu. Pismo publikowano w Czerniowcach od 1 stycznia 1885 do 13 stycznia 1910 roku, a następnie, po kilkuletniej przerwie – od 1 stycznia do 10 czerwca 1915 roku. Po tej dacie, do 3 maja 1918, tytuł ukazywał się w Wiedniu. 15 maja 1918 wraz z ustąpieniem wojsk rosyjskich redakcję gazety przeniesiono ponownie do Czerniowiec. Stan ten trwał do 10 grudnia, kiedy to pismo zniknęło z rynku wydawniczego. U schyłku XIX wieku periodyk ten stanowił główne źródło informacji dla ludności Bukowiny Północnej (z wyraźnym naciskiem na Ukrainę Nadniestrzańską). Na jego łamach poruszano istotne w tamtym czasie tematy o charakterze społecznym i politycznym. Tytuł pozostawił znaczący ślad w dziedzinie literatury pięknej, krytyki i publicystyki, a także księgarstwa. Przyczynił się nadto do popularyzacji zachodnioukraińskiej prasy periodycznej. „Bukowina” przesycona była różnymi informacjami prezentowanymi z wielu perspektyw. Redaktorzy oraz autorzy współpracujący z czasopismem próbowali wszechstronnie i kompleksowo ukazywać wydarzenia mające miejsce nie tylko na Ukrainie, ale również za granicą. Spośród 70 numerów, które ukazały się w ciągu pierwszych lat historii pisma, wyeksцерpowano 35, w których opisane zostało życie międzynarodowe – najczęściej w ramach rubryki *Що нового в світі* (*Co nowego w świecie?*). Ogólnie biorąc, w latach 1885–1887 w dziale tym daje się odnaleźć 178 drobnych wiadomości o charakterze międzynarodowym. Wszystkie mają podłoże polityczne i należą do następujących obszarów tematycznych:

- stosunki bułgarsko-tureckie;
- stosunki grecko-tureckie;
- kwestia polska;
- wiadomości europejskie oraz innych krajów;
- rosyjska wizja wydarzeń świata oraz sytuacja polityczna w samej Rosji.

Jak wskazuje autorka artykułu, rok 1885 nie był bogaty w wiadomości ze świata, prawdopodobnie ze względu na brak stałych korespondentów mogących dostarczać świeżych informacji na ten temat. Najbardziej owocnym pod względem wieści międzynarodowych okazał się natomiast rok następny (1886). Wówczas rubryka *Що нового в світі?* pojawiała się niemal w każdym numerze gazety, a zamieszczone w niej materiały podawano w odrębnych akapitach, przyporządkowanych do każdego kraju. Można zatem konstatować, że w tym czasie wydarzenia międzynarodowe znacząco umocniły swoją pozycję na stronach „Bukowiny”. Każde kolejne wydanie zawierało kilka takich drobnych informacji, rozpoczynających się od nazwy kraju, o którym wiadomości publikowano. W 1887 roku rubryka uległa przekształceniu – od krótkich

nowin do nieszczegółowego przeglądu sytuacji politycznej, głównie w krajach Europy. W artykule szczegółowo przedstawiona została jej merytoryczna (problemowo-tematyczna) oraz strukturalna analiza.

Summary

Julia Popowicz, International news in the newspaper „Bukovyna” (1885-1887)

The article aims to examine in what degree international events from 1885-1887 period were reflected in pages of national newspaper „Bukowina”. With the appearance of this periodical the new phase of development of Ukrainian press of this region was begun. The journal was published in Chernivtsi from January, 1-st 1885 till January, 13-th 1910, then – after break of several years – from January, 1-st till June, 10-th 1915. After this date, till May, 3-rd 1918, the title was issued in Vienna. May, 15-th 1918, with the withdrawal of Russian army, the editorial office was moved again to Chernivtsi. This lasted until December, 10-th when journal disappeared from the publishing market. At the end of 19-th century periodical was main source of information for people of North Bukovina (with the emphasis on Pridnestrovian Ukraine). In it there were dealt important political and social topics of that time. The title left significant mark in field of literature, criticism, opinion journalism and bookselling. Moreover it has contributed to popularisation of Western-Ukrainian periodical-press. During its existence „Bukowina” was consistently suffused with the various information, presented from many perspectives. Publishers and authors cooperating with journal have tried to present comprehensively the events not only from Ukraine but also from abroad. Among the 70 issues which were launched during the first years of journal’s history, 35 were extracted which refers to international affairs – mainly from section entitled *Що нового въсвѣтъ* (What’s new in the world?) Generally, in this section it is possible to find 178 news related with international subject. All of them have international background and refers to following fields:

- Bulgarian-Turkish relations;
- Greek-Turkish relations;
- Polish issue;
- news from Europe and world;
- international affairs from Russian perspective and political situation in Russia.

As the Author shows, the year 1855 was not so rich in news referred to international events, probably because of lack of permanent correspondent who would be able to provide proper information. However the most fruitful in terms of international news was the next year (1886). Then section *Що нового въсвѣтъ* (What’s new in the world?) appeared in almost every issue of newspaper and materials were located into separate paragraphs, assigned to each country.

It can therefore be ascertained, that in that time international events significantly consolidated their position on „Bukowina” pages. Each succeeding issue contained several such minor information, started from the name of country, which they refer to. In 1887 the section has been reconfigured – from short news into general review of political situation, mainly in European countries. In article is presented in detail the substantial (problems and subject) and formal analysis of the section.